

MUNKAVERSENYÜNK ÖSSZESÍTETT EREDMÉNYEI

Lapunk előző két számában ismertettük a "Műszaki könyvtárak a műszaki fejlesztésért" elnevezésű munkaversenyben résztvevő könyvtárak munkájáról szerzett első félévi tapasztalatainkat. Több oldalról beérkezett kívánságra most közzöljük a résztvevő 129 könyvtár félévi összesített adatait. A 129 könyvtár közül 61-ben dolgoztak függetlenített könyvtárok, összesen 99-en. 68 műszaki könyvtárban nincs függetlenített könyvtáros. Sajnálatos tény, hogy félév alatt 9 személyesére történt a könyvtárakban, és erről sem minket, sem az illetékes minisztériumot nem értesítették.

Első ízben végeztünk felmérést arra vonatkozólag, hogy a résztvevő könyvtárak milyen költségkerettel dolgoznak, ill. az üzemek milyen összeget biztosítanak részükre könyv- és folyóiratbeszerzésre. Vizsgálatunkat a következő táblázatban adjuk közre:

csop.	kvttarak száma	évi beszerzési keret	félévben elköltove	vállalati dolgozók	l-l dolgozóra esik
I.	15	530 000 Ft	280 000	4 000	70 Ft
II.	14	690 000	610 000	8 000	76
III.	19	649 000	315 000	62 000	5
IV.	16	1 194 000	649 000	122 000	5.3
V.	21	106 000	48 000	9 000	5.3
VI.	24	118 000	64 000	17 000	3.7
VII.	20	273 000	118 000	33 000	3.5
I-VII.	129	3 560 000	2 084 000	255 000	8 Ft

Ebből is látható, hogy népgazdaságunk milyen jelentőséget tulajdonít a műszaki könyvtárak hálózatának. A vállalatok vezetői is egyre fokozottabb mértékben támogatják szakkönyvtáraikat, és ennek eredménye az, hogy számtalan üzemben

tullépi, ill' tullépték a félévre előirányzott beszerzési keretet. Nem lennének azonban tárgyilagosaak, ha nem állapítanánk meg ugyanakkor azt is, hogy egyes helyeken év közben még mindig különböző módokon csökkentik az előirányzott keretet. /Összehasonlításként megállapíthatjuk, hogy Csehszlovákiában a Kohászati és Ércbányászati Minisztérium rendeletileg évi 25 cseh koronát juttat a műszaki könyvtáraknak dolgozóknak/.

A második kérdés, amit megvizsgáltunk az, hogy ezzel az összeggel a műszaki könyvtárak hogyan gazdálkodnak, illetve állományukat milyen mértékben fejlesztették az elmúlt első félévben. Ezekkel az adatokkal kapcsolatban megállapíthatjuk, hogy az 1956. első félévében beszerzett művekkel együtt ma már minden vállalati dolgozóra 1.5 szakkönyv esik. Ha az olvasók /rendszeres olvasók/ számát nézzük, akkor ez a szám természetesen sokkal kedvezőbb: 14.5. A félévi gyarapodás összesítve a következő képet mutatja:

csoport	könyvállomány		gyarapodás		1 dolgozóra esik ma
	jan. 1.	jun. 30.	kötet	%	
I.	30 528	31 529	1 001	3.2	7.7 kötet
II.	99 511	105 112	5 601	5.6	13.0
III.	50 917	52 021	1 104	2.1	0.8
IV.	152 913	161 634	8 721	5.6	1.3
V.	6 302	6 827	525	8.3	0.7
VI.	15 310	16 713	1 403	9.0	1.0
VII.	31 208	33 932	2 724	8.7	1.0
I-VII.	386 689	407 768	21 079	5.3	1.5 kötet

A gyarapodás százalékos adatait előző évek adataival összehasonlítva megállapíthatjuk, hogy a könyvállomány növekedésének üteme bizonyos fokig lelassult, ami annak következménye, hogy a szakkönyvtárak nagyrésze már beszerzett egy megfelelő alapállományt, /kézikönyveket, szótárakat stb./ a devizakeret korlátozott, a magyar könyvkiadás pedig nem jelentet meg annyi művet, amennyit várunk. Ily módon a beszerzési keret egy részét - és ez egyúttal a minőségi munka megindulását és fokozódását jelenti - a vállalatok dokumentációra fordítják. Egyre jelentősebb összegeket fordítanak pl. fordítások megrendelésére, elkészíttetésére.

Igen érdekes képet mutat a folyóiratok számának összesítése is. A vállalati műszaki könyvtárak munkájában egyre nagyobb jelentőséget nyernek a bel- és külföldi folyóiratok, illetve az ezek alapján készült dokumentációs anyag. Ezt igazolja az is, hogy a legtöbb szakirodalom alapján készült ujtást folyóirateikké, vagy folyóirateikk-fordítások alapján nyújtják be. Ez alkalommal az ujtásokról nem közlünk összefoglaló kimutatást; ezt a munkaverseny végén - egy évre összesítve - fogjuk megadni. A folyóiratféleségek megoszlása csoportonként és összesítve a következő:

csop.	magyar	külföldi	összesen
I.	302	866	1 168
II.	371	1 093	1 464
III.	484	364	848
IV.	616	1 390	2 006
V.	679	75	754
VI.	257	128	385
VII.	207	255	462
I-VII.	2 916	4 171	7 087

A megnövekedett folyóiratolvasói igényeknek megfelelően helyes volna a lapok beszerzésére megszabott devizakeret felemelése annál is inkább, mert a versenyben résztvevő üzemek között még igen sok szerepel, aki emiatt az ok miatt nem jut hozzá külföldi folyóiratokhoz.

A forgalom számszerűleg mért adatait a következő oldalon lévő táblázat tartalmazza:

Az adatokat vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a vállalati műszaki könyvtárak fejlődésével, alapállományának kialakulásával, általában kialakult a műszaki könyvtárak törzs olvasóinak tábora. A műszaki dolgozók mellett azonban még mindig kicsi a fizikai dolgozók arányszáma. A könyvtárosok munkájának eredményességét dicséri, hogy - ha a kötetforgalmat az állományhoz viszonyítjuk, akkor - az ez évi félévi eredmények a III. munkaverseny /1953. okt.1. - dec. 31./ 36 %-ával szemben 41 %-ot, azaz 5 %-os emelkedést mutatnak.

A rendszeres olvasók száma a II. kategóriában bizonyos visszaesést mutat. Ennek oka az elmúlt évben végrehajtott átszervezésekben keresendő. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy több

olyan műszaki könyvtár van már, ahol ezernél több az állandó olvasók száma: pl. MÁVAG, Wilhelm Pieck, Lámpagyár, Ikarusz, KGM Tervező ...

Azokban a könyvtárakban, ahol függetlenített könyvtáros dolgozik, az eredmények természetesen sokkal jobbak, egyenletesebb emelkedést mutatnak. Ugyancsak magától értetődő, hogy a tervező- és kutatóintézetek a könyvtári munkák százalékos összehasonlításánál mindenütt az első helyen állnak.

Összefoglalva: Mindezek az összeállítások nem öncélúak. Kettős célt szolgálnak:

1/ Alkalmassak arra, hogy előző időszakok hasonló adataival összehasonlítva következtetéseket vonjunk le a műszaki termelési könyvtárhálózat fejlődésére és további feladataira nézve. Ugyancsak alkalmat ad arra, hogy más könyvtári hálózatokkal -a különbségeket figyelembevéve- tegyünk összehasonlításokat.

2/ Minden versenyző könyvtárnak lehetőséget ad arra, hogy hasonló viszonyításokat végezve megállapítsa, hogy a könyvtári munka fentebb ismertetett területein az ő könyvtára alatt, vagy felette áll-e az átlagnak. Azokon a területeken, ahol az ilyen összehasonlítás negatív eredménnyel végződik - ott kell az illető könyvtárnak munkáját a következő félévben elsősorban megjavítania.

A forgalom számszerűleg mért adatai

csoport	f o r g a l o m			rendszeres olvasó	
	kötet	százalék	1 olvasóra jut	jan. 1.	jun. 30
I.	25 000 ^x	77 %	9.0 kötet	1 682 ^x	2 806 ^x
II.	34 000 ^x	32 %	10.3 "	3 947 ^x	3 328 ^x
III.	32 000	60 %	6.9 "	4 720	4 602
IV.	66 000	40 %	5.4 "	10 930	12 180
V.	2 200	32 %	2.5 "	634	852
VI.	4 100	28 %	3.1 "	1 034	1 304
VII.	7 600	22 %	2.5 "	2 926	3 005
I-VII.	170 900	41 %	6.0 "	24 873	28 077

^x A kutató- és tervezőintézetek I. és II. csoportjában közölt adatok egy része reális becslések alapján lett összeállítva, mivel ezeket az adatokat a könyvtárak nem voltak kötelesek jelenteni.

/B.S. - Sz.F./